

Administratīvā apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2026.gada 12.janvārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Anita Šteinberga, tiesnese Līga Hāzenfuse un tiesnesis Valters Poķis,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „Baltic Container Terminal” pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta 2019.gada 19.jūlija lēmuma Nr.30.1-22.9/3344 atcelšanu, sakarā ar SIA „Baltic Container Terminal” apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 30.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – dienests) Muitas pārvaldes amatpersonas, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 9.oktobra Regulas Nr.952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (turpmāk – Savienības Muitas kodekss), 46.panta 1.punktu, no 2019.gada 22.janvāra līdz 2019.gada 31.maijam veica brīvajā zonā Nr.Z-2-LV novietoto preču uzskaites pārbaudi.

Dienesta Muitas pārvalde konstatēja, ka brīvajā zonā novietotās un brīvās zonas uzskaitē ņemtās preces (2868 plastmasas rotangas grozi), kas ievestas ar jūras transportu konteineros Nr.CAIU4704592, Nr.MSCU9394426 un Nr.MSCU7660661, ir izvestas no brīvās zonas bez nākamās muitas procedūras piemērošanas, un īpašā procedūra – uzglabāšana brīvajā zonā – nav pabeigta. Ņemot vērā minēto, dienesta Muitas pārvalde secināja, ka faktiski strīdus preces ir izņemtas no muitas uzraudzības, kā rezultātā pieteicējai SIA „Baltic Container Terminal” ir radies muitas parāds.

Ar dienesta Muitas pārvaldes 2019.gada 10.jūnija lēmumu Nr.27.21.3-8/6239 (turpmāk – sākotnējais lēmums) pieteicējai noteikts muitas parāds 11 359,70 *euro*, tostarp, ievedmuitas nodokļa pamatparāds 2378,73 *euro* un nokavējuma nauda 24,84 *euro* par laikā nenomaksāto ievedmuitas nodokļa pamatparādu, pievienotās vērtības nodokļa pamatparāds 8184,62 *euro* un nokavējuma nauda 771,51 *euro* par laikā nenomaksāto pievienotās vērtības nodokļa pamatparādu.

Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, pieteicēja to apstrīdēja.

[2] Ar dienesta 2019.gada 19.jūlija lēmumu Nr.30.1-22.9/3344 (turpmāk – Lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts.

Lēmumā norādīts, ka pieteicējas brīvās zonas uzskaites sistēmā ievestajiem trīs strīdus konteineriem preču statuss „N” (ārpuskopienas preču statuss) nomainīts uz preču statusu „C” (Savienības preču statuss), ailē „CMR number” norādot „Status C”. Dienesta rīcībā nav informācijas, ka strīdus konteineros esošajām precēm tika

piemērota muitas procedūra – laišana brīvā apgrozībā –, tāpēc strīda preču muitas statusa maiņa brīvās zonas uzskaites sistēmā veikta nepamatoti.

Ieraksti „Status C” visās starptautiskajās preču pavadzīmēs (CMR) veikti rokrakstā, kas liecina, ka personas, kuras aizpildīja konkrētos CMR, zināja par preču ārpussavienības statusu. Pretējā gadījumā informācija par Eiropas Savienības (turpmāk arī Savienības) preču statusu tiktu noformēta CMR aizpildīšanas laikā datorrakstā.

[3] Pieteicēja iesniedza Administratīvajā rajona tiesā pieteikumu par Lēmuma atcelšanu, kurā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[3.1] Pieteicēja komercdarbību veic saskaņā ar Rīgas Brīvostas pārvaldes atļauju licencētas komercdarbības veikšanai Rīgas Brīvostā Nr.48, kas izdota 2013.gada aprīlī saskaņā ar Rīgas Brīvostas valdes lēmumu (turpmāk – atļauja).

Saskaņā ar Ministru kabineta 2017.gada 22.augusta noteikumu Nr.500 „Muitas noliktavu, pagaidu uzglabāšanas un brīvo zonu noteikumi” (turpmāk – noteikumi Nr.500) 66.punktu un dienesta lēmumu Nr.27.21.1-1/8329 pieteicēja preču uzskaiti brīvajā zonā veic saskaņā ar Apstiprinājumu preču uzskaitē brīvajā zonā Nr.Z-2-LV (turpmāk – apstiprinājums Nr.Z-2-LV).

[3.2] Pieteicēja atsaucas uz Savienības Muitas kodeksa 5.panta 18.punktu, 77.panta 1.-3.punktu un 215.panta 1.punktu, un uzskata, ka dienests prettiesiski atzinis pieteicēju par parādnieku Savienības Muitas kodeksa 9.panta 3.punkta „a” apakšpunkta izpratnē.

[3.3] Pieteicēja konkrētajā gadījumā nav deklarētājs Savienības Muitas kodeksa 170.panta izpratnē. Pieteicējas pienākumi konkrētajā gadījumā, piemērojot īpašo procedūru – preču uzglabāšana brīvajā zonā –, aprobežojās ar pareizu un precīzu preču uzskaiti, preču izsniegšanu, dokumentu saglabāšanu un informācijas sniegšanu dienestam atbilstoši apstiprinājumam Nr.Z-2-2-LV.

Ievērojot Savienības Muitas kodeksa 214.pantā, noteikumu Nr.500 68. un 78.punktā un Komisijas 2015.gada 28.jūlija Deleģētās regulas Nr.2015/2446, ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr.952/2013 attiecībā uz sīki izstrādātiem noteikumiem, kuri attiecas uz dažiem Savienības Muitas kodeksa noteikumiem (turpmāk – deleģētā regula 2015/2446), 178.pantā noteikto un saskaņā ar apstiprinājumu Nr.Z-2-LV, gadījumos, kad preces tiek pārvietotas tikai ar transporta dokumentu, proti, tām nav nepieciešams piemērot muitas procedūru, pieteicējas pienākums ir glabāt transporta dokumentus vai to kopijas.

[3.4] Neskatoties uz Savienības Muitas kodeksa 6.punktā noteikto, dienests pieteicējai nav piešķīris piekļuvi muitas informācijas sistēmai, kā arī pieteicējas uzskaites sistēma nav integrēta vienotā sistēmā ar muitas informācijas sistēmu, tādējādi pieteicējai pašai nav iespēju elektroniski pārliecināties par preču statusu.

Lietā nav konstatēti apstākļi, kas apliecinātu, ka pieteicēja nebūtu veikusi strīdus preču uzskaitē normatīvajos aktos un apstiprinājumā Nr.Z-2-LV noteiktajā kārtībā vai nebūtu apstiprinājumā Nr.Z-2-LV noteiktajā kārtībā nodrošinājusi muitas amatpersonām piekļuvi datiem, vai nebūtu pildījusi jebkurus citus apstiprinājumā Nr.Z-2-LV minētos pienākumus. Tādējādi pieteicēja bija izpildījusi visus pienākumus, kas saistīti ar īpašo procedūru – preču uzglabāšanu brīvajā zonā.

[3.5] Pieteicēja, ievadot informāciju uzskaites sistēmās, preču muitas statusa identificēšanai norāda apzīmējumus „C” vai „N”. Pieteicēja nekad nesagatavo preču transportēšanas dokumentus un neveic preču statusa maiņu pēc saviem ieskatiem, bet pieteicējas uzskaites sistēmā reģistrē preču valdītāja iesniegtos dokumentus un informāciju. Pieteicējai dokumentus kravas statusa „C” pierādīšanai iesniedz transportlīdzekļa vadītājs, kurš ir pilnvarots saņemt kravu.

Lietā norādīto konteineru izvešanai pieteicējai tika iesniegti trīs CMR: LV18121 (18.12.2018.), LV426 (17.01.2019.) un b/n (02.10.2018.). Tie tika iesniegti dienesta Muitas pārvaldes amatpersonām, tādējādi neapstiprinās Lēmumā norādītais, ka pieteicēja nav iesniegusi dienestam pierādījumus par to, ka attiecībā uz strīdus precēm tika piemērota muitas procedūra – laišana brīvā apgrozībā.

[3.6] Lēmumā ietvertais arguments, ka ieraksti „*Status C*” visos gadījumos veikti rokrakstā, kas liecina par to, ka personas, kuras aizpildīja CMR, zināja par preču ārpussavienības statusu, ir nepamatots. Nedz Konvencijas par kravu starptautisko autopārvadājumu līgumu, nedz citi spēkā esoši normatīvie akti, nedz arī apstiprinātā CMR forma neparedz ne pienākumu, ne vietu, kur CMR norādīt informāciju par preču muitas statusu. Pieteicējam nav zināms, ka dienests būtu izdevis instrukcijas, ka muitas amatpersonas turpmāk ierakstus starptautiskajās preču pavadzīmes (CMR) veiks datorrakstā, kā arī dienests pieteicēju par šādas prakses esamību nav informējis.

[3.7] Pieteicēja, atsaucoties uz Ministru kabineta 2012.gada 15.maija noteikumu Nr.339 „Noteikumi par ostu formalitātēm” 72.2.apakšpunktu, norādījusi, ka tai nav piekļuves Starptautiskajai kravu loģistikas un ostu informācijas sistēmā (turpmāk – SKLOIS) muitas iestādei iesniegtajiem datiem.

[3.8] Iesniegtajos un muitas amatpersonu apliecinātajos CMR kā preču nosūtītājs norādīts Vācijas komersants */Nosaukums I/*. Preču statuss uzskaites sistēmā norādīts atbilstoši kuģošanas līnijas iesniegtajai informācijai – preču muitas statuss ievadot „N”. Uzskaites sistēmā preču statuss tika nomainīts uz „C” kravas izdošanas brīdī, kad tika iesniegts transporta pavaddokuments CMR ar dienesta Muitas pārvaldes amatpersonas apstiprinājumu par to, ka preču muitas statuss ir „C”, par ko muitas amatpersonas ir pārliecinājušās atbilstoši normatīvajiem aktiem un to rīcībā esošajai informācijai.

Preču valdītājs pirms preču saņemšanas no pieteicējas iesniedz visus preču muitas statusa apliecinājumus dienesta muitas amatpersonai, kura pēc pārbaudes veic attiecīgās atzīmes uz CMR un apstiprina to ar personīgo zīmogu un parakstu. Tādējādi pieteicēja tiek informēta, ka preces drīkst izlaist un nepieciešamās procedūras ir attiecīgi noslēgtas. Pieteicējam nav nekādas citas iespējas, kā pārliecināties, ka kravas ir atļauts izlaist. Ņemot vērā minēto, pieteicējam ne tikai nav pienākuma pašai noteikt preču muitas statusu kravas izdošanas brīdī, bet arī nav pienākuma un iespējas apšaubīt vai neticēt iesniegtajiem preču transporta pavaddokumentiem ar oriģinālu dienesta Muitas pārvaldes apliecinājumu par preču statusu „C”.

[3.9] Kā secināms no dienesta Muitas pārvaldes 2019.gada 5.marta vēstulē Nr.27.10.4-68/2654 un 2015.gada 18.septembra vēstulē Nr.27.6.3/132586 norādītās informācijas, tad dienesta muitas amatpersonu ieviestā prakse, rokrakstā izdarot atzīmes uz transporta pavaddokumenta CMR un apliecinot tās ar personisko parakstu un muitas kontroles punkta (MKP) zīmogu, ir uzskatāma par uzticamu, un pieteicēja varēja paļauties uz muitas amatpersonas pašrocīgi uzlikta statusa apliecinājuma uz CMR īstumu un patiesumu. Dienests nav arī apstrīdējis Muitas pārvaldes amatpersonu parakstu vai zīmogu nospiedumu īstumu.

Ievērojot minēto, pieteicēja ir tiesiski paļāvusies uz dienesta Muitas pārvaldes amatpersonu norādīto informāciju par preču statusu uz transporta pavaddokumentiem CMR, kā arī pieteicējam bija tiesības uzskatīt, ka īpašā procedūra – preču uzglabāšana brīvajā zonā – ir pabeigta. Pieteicēja ir pilnībā izpildījusi visus ar normatīvajiem aktiem uzliktos pienākumus muitas jomā, kā arī tiesiski pabeigusi īpašo procedūru – preču uzglabāšanu brīvajā zonā.

[3.10] Informāciju par kravas saņēmējiem vai to pārstāvjiem varēja iegūt no */Nosaukums E/* un */Nosaukums F/*, kā arī no ārvalstu nodokļu administrācijām.

[4] Dienests paskaidrojumā pieteikumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem.

Papildus dienests norādījis, ka pieteicējam ir jāuzņemas atbildība par brīvajā zonā uzglabāšanai pieņemtajām ārpussavienības precēm, un atbilstoši Savienības Muitas kodeksa 215.panta 1.punkta nosacījumiem ir jānoslēdz tās piemēroto īpašo muitas procedūru – uzglabāšana brīvajā zonā –, kā arī jāuzrāda strīdus preces dienesta Muitas pārvaldes veiktās pārbaudes laikā. Pieteicēja no savas puses nav izpildījusi minētās prasības, tādējādi strīdus preces ir uzskatāmas par nelikumīgi izņemtām no muitas uzraudzības.

Pretēji pieteicējas viedoklim, pieņemot Lēmumu, lietā esošie pierādījumi tika vērtēti kopumā. Tas, ka dienests ir izdarījis pieteicējas viedoklim pretējus secinājumus, nenozīmē, ka tie nav pamatoti.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 30.novembra spriedumu pieteicējas pieteikums noraidīts. Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Tiesa atsaukusies uz Savienības Muitas kodeksa 210.panta „b” apakšpunktā, 214.panta 1.punktā un 215.panta 1.punktā noteikto un konstatējusi, ka pieteicējai komercdarbības veikšanai Rīgas brīvēstā izsniegta atļauja, un preču uzskaiti brīvajā zonā pieteicēja veic saskaņā ar apstiprinājumu Nr.Z-2-LV.

Saskaņā ar minētā apstiprinājuma 4.punktu pieteicējai jāveic preču elektroniskā uzskaitē tiešsaistes piekļuves sistēmā */Timekļvietne C/* un jānodrošina kompetentajām muitas amatpersonām piekļuve šai sistēmai. Savukārt saskaņā ar apstiprinājuma Nr.Z-2-LV 5.punktu pieteicējai jāuzglabā ievesto un izvesto preču transporta pavaddokumentu oriģināli vai kopijas.

Ja preces tiek ievestas pieteicējas brīvajā zonā vai izvestas no tās, noformējot muitas deklarāciju vai reeksporta deklarāciju, kam piešķirts MRN (galvenais atsaucē numurs), pieteicējai kā brīvēstas zonas turētājam MRN kopijas par ievadamām un izvedamām precēm nav jāuzglabā.

Lai izvairītos no informācijas dublēšanas muitas un termināla datu bāzē, apstiprinājuma Nr.Z-2-LV 5.punkts grozīts, papildus nosakot, ja kravai noformēta deklarācija vai uzsākta muitas procedūra un piešķirts MRN (galvenais atsaucē numurs), nav jāuzglabā transporta pavaddokumentu kopijas.

[5.2] Kā tika noskaidrots lietas izskatīšanā, atbilstoši minētajai kārtībai pieteicēja arī strādā (lietā iesniegta shematiska konteineru apstrādes un apkalpošanas shēma), un, pamatojoties uz CMR ar uzrakstu „*Status C*”, ko apliecinājusi muitas amatpersona ar zīmogu un parakstu, izsniegusi preces izvešanai no brīvēstas zonas.

Par preču elektroniskās uzskaites tiešsaistes piekļuves sistēmu pieteicējas amatpersona */Persona H/* un pilnvarotās pārstāves paskaidroja, ka tā ir sistēma, kas ļauj izsekot operācijām, kas notiek terminālī. Katram lietotājam, arī muitas darbiniekam, ir individuāla pieeja, lietotājvārds un parole. Pieslēdzoties sistēmai, lietotājs iegūst kopsavilkumu par stāvokli terminālī, par to, cik daudz un kādi konteineri tur atrodas, kā arī katra konteineru kustības vēsturi – brīdi, kad konteiners tiek izkrauts no kuģa, uzglabāts un aizvests.

Latvijas Jūras administrācijas uzturētajā sistēmā SKLOIS informācijas apmaiņa ir starp loģistikas jomas uzņēmumiem, to redz muita, bet pieteicēja redz tikai nelielu daļu.

Konteineru izdošanas gadījumā, ja precēm tiek mainīts statuss, lai pārvadātājs izņemtu kravu, viņam vispirms ir vajadzīga muitas deklarācija vai statusa apliecinājums, kur jābūt muitas zīmogam. Tātad pārvadātājs vispirms ir bijis muitā, muita ir pārbaudījusi dokumentus un pamatojumu, kāpēc ir mainīts statuss. Pieteicēja ieskenē CMR un pievieno to sistēmai. Braucot ārā no brīvēstas zonas teritorijas, mašīnu kontrolē Ostas policija. Arī Ostas policijai ir pieeja sistēmai. Nevienam nevar izbraukt no ostas bez identitātes un dokumentu pārbaudes, arī iebraucot jāuzrāda transportlīdzekļa reģistrācijas un šoferu personu apliecinājoši dokumenti.

Pie konteineru izdošanas pieteicējai ir ieviesta PIN kodu sistēma. Šoferim pirms tam ir jāpiereģistrējas sistēmā un jāsaņem unikāls PIN kods. Tā gan pieteicēja, gan Ostas policija var identificēt auto un šoferi. Pieteicēja nav tiesīga izdot konteineru pirms saņemta kuģošanas līnijas elektroniski nosūtīts izsniegšanas rīkojums. Atļauja ir iedota vai nu konkrētam kravu saņēmējam vai pārvadātājam. Tad kuģošanas līnija *prebooking* sistēmā pierēģistrē auto, šoferi, šofera datus un norāda unikālo izsniegšanas PIN kodu. Pēc tam pieteicējas sistēma automātiski ģenerē unikālo PIN kodu.

Iekšējā informācijas sistēma tiek izmantota konteineru termināla vadībai. Ir redzama konteineru vēsture, kad ierodas terminālī, konteineru svars, kad tas tika saņemts, no kura kuģa saņemts, ar kuru auto tika izdots. Atverot detalizētāku informāciju, redzams auto reģistrācijas numurs, šofera pase dati un vārds, uzvārds, laiks, kad iebraucis un atstājis pieteicējas teritoriju. Pēc Ostas policijas un muitas prasības tiek fiksēts šofera vārds, uzvārds un pase numurs. Transporta līdzeklis iebraucot tiek fotografēts no ārpuses, iekšpusē, tas notiek automātiski sistēmā.

[5.3] Kā norādīts pieteikumā, pieteicēja, ievadot preces brīvajā zonā un ievadot informāciju uzskaites sistēmā, preču muitas statusa identificēšanai norāda apzīmējumus „C” (Savienības preces) vai „N” (ārpussavienības preces).

Pieteicēja ir izstrādājusi un 2019.gada 24.maijā ar dienesta Muitas pārvaldi un Ostas policiju saskaņojusi Preču pārvietošanas tehnoloģisko shēmu.

Pirms tehnoloģiskās shēmas apstiprināšanas pieteicēja kravu apstrādi veica tieši tādā pašā kārtībā kā 2019.gada 24.maijā apstiprinātajā dokumentā „Preču pārvietošanas tehnoloģiskā shēma” – gan ar „N”, gan „C” statusu. Importa konteineru izdošanas kārtības sadaļā „Konteinera izdošanas plānošana” ir noteikti divi iespējamie varianti preču izdošanai, t.i., kravām ar statusu „C” un kravām ar statusu „N”. Gadījumā, ja krava ir ieviesta pieteicējas brīvās zonas teritorijā ar statusu „N”, bet pirms kravas izdošanas preču valdītājs informē pieteicēju, ka krava atbilst statusam „C”, pieteicēja pieprasa no kravas valdītāja dokumentāru pamatojumu preču statusa maiņai pieteicējas uzskaites sistēmā. Tikai pēc noteiktā kārtībā noformēta dokumenta, kas apstiprina kravas statusu „C”, pieteicēja veic izmaiņas savā uzskaites sistēmā un attiecīgo dokumentu skenētā veidā saglabā preču uzskaites sistēmā.

[5.4] Tiesa, atsaucoties uz Savienības Muitas kodeksa 153.panta 1. un 2.punktu, deleģētās regulas 2015/2446 (redakcijā, kas spēkā strīdus preču izvešanas laikā) 124.a panta „e” apakšpunktu un 126.a panta 1.punkta „j” apakšpunktu, norādījusi, ka, transportējot preces ar autotransportu, starptautiskā preču pavadzīme (CMR), kurā ar roku veikts ieraksts „*Statuss C*”, kurš apstiprināts ar muitas iestādes oficiālo zīmogu un ierēdņa parakstu, apliecina, ka precēm ir Savienības preču statuss.

Arī tiesas sēdē muitas amatpersonas liecināja, ka preču statusu „N” nomainīt uz statusu „C” var tikai ar papildus iesniegtiem dokumentiem. Tā /Persona G/ liecināja, ka, lai precēm nomainītu statusu no ārpus kopienas uz kopienas preču statusu, bija jāiesniedz dokumenti, kas to apliecina. CMR neaplicina kopienas statusu. Ja papildus dokumenti netiek iesniegti, ja ir tikai norādīts uz CMR, ka tas ir „C” statuss, tad neviens muitnieks to neapstiprinās. Tiks pieprasīta papildus informācija.

/Persona F/ liecināja, ka ir jāiesniedz statusu apliecinoši dokumenti T2L vai kuģu līnijas apstiprināts dokuments. Ja precēm ir statuss „N” un pēc tam kuģu līnija ir izsniegusi statusu „C” apliecinošu dokumentu, vai tiek iesniegts T2L dokumenta oriģināls, muitnieks uz CMR liek zīmogu un parakstās. Arhīvā paliek viens CMR eksemplārs un visi pārējie statusu apliecinošie dokumenti, kas iesniegti muitā.

/Persona E/ liecināja, ja ar T2L un T2F dokumentiem tiek apliecināts Savienības preču statuss, uz CMR tiek likts muitas zīmogs un paraksts, viens CMR eksemplārs paliek muitā, otrs atdots šoferim kravas izsniegšanai.

Atbilstoši pieteicējas plānošanas darbu vadītāja /Persona B/ liecībai, „N” statusa kravu izsniegšanai šoferis iesniedz dokumentus, kas ir kā atļauja kravas izsniegšanai – vai nu noformētu muitas deklarāciju par preču izlaišanu brīvam apgrozījumam vai arī CMR ar muitnieka spiedogu un parakstu, kas kalpo kā pamatojums, ka kravu var izlaist no brīvās zonas. Minētais ir atrunāts instrukcijās, ir iesniegti zīmogu nospiedumu paraugi, ka statusu „C” precēm var apliecināt ar CMR, uz kura ir muitas apaļais zīmogs, uzraksts „*Statuss C*”, muitnieka paraksts un atšifrējums.

Tātad, ja muitā iesniegts CMR ar uzrakstu „*Statuss C*”, uz kura ir muitas zīmogs un muitas amatpersonas paraksts, tad tas apliecina Savienības preču statusu.

[5.5] Izskatāmajā lietā strīdus preces no pieteicējas termināla tika izsniegtas izvešanai no brīvās zonas, pamatojoties uz trim CMR: LV-18121 (18.12.2018.), LV-426 (17.01.2019.) un b/n (02.10.2018.), kuros preču statusu „C” bija apliecinājušas muitas amatpersonas ar muitas zīmogu un savu parakstu. Taču jau pēc preču izvešanas no brīvās zonas, muiža konstatēja, ka tās rīcībā nav dokumentu, uz kuru pamata strīdus precēm varēja mainīt statusu no „N” uz „C”, un nav dokumentu, uz kuru pamata preces ir izvestas no muitas kontroles zonas.

[5.6] Atbilstoši kuģošanas līnijas pārstāvja Latvijā /Nosaukums E/ sniegtajai informācijai /Nosaukums E/ SKLOIS sistēmā sūta informāciju (preču muitas statusu) saskaņā ar nosūtītāja valsts iesniegtiem datiem, tos

nemainot. Strīdus konteineru saņēmējs bija Igaunijas uzņēmums/*Nosaukums H*/, ko apliecina kuģniecības līnijas dokumentu pakete (izdošanas orderis, manifesti), kuru uz pilnvaras pamata pārstāvēja un preces saņēma /*Nosaukums F*/. Tā kā kuģniecības līnijas dokumentu pakete konteineru saņemšanai tika izdoti /*Nosaukums F*/, tad konteineru izvešanas izmaksas, kā arī dokumentu un muitas formalitāšu kārtošana ir pilnībā /*Nosaukums F*/ atbildība.

Atbilstoši minētajam pilnvarojumam /*Nosaukums E*/ ir izdevis rīkojumu /*Nosaukums F*/ organizēt strīdus preču muitas formalitātes un piegādi.

Saskaņā ar /*Nosaukums E*/ izdoto rīkojumu ar unikālo PIN piekļuves kodu strīdus preču izvešanai no pieteicējas termināla 2018.gada 2.oktobrī sistēmā reģistrēts /*Nosaukums F*/ transportlīdzeklis ar reģistrācijas numuru /numurs/, vadītājs /*Persona D*/, 2018.gada 19.decembrī transportlīdzeklis ar reģistrācijas numuru /numurs A/, vadītājs /*Persona C*/ un 2019.gada 17.janvārī transportlīdzeklis ar reģistrācijas numuru /numurs/, vadītājs /*Persona D*/.

Strīdus preču izvešanai preču statusa „C” apliecināšanai pieteicējai iesniegtas strīdus CMR, kuras apliecinātas ar muitas zīmogu.

Atbilstoši dienesta sniegtajai informācijai ekspertīzē noskaidrots, ka ekspertīzē iesniegtajās strīdus CMR un salīdzinošai izpētei iesniegtajos eksperimentālajos paraugos VID MKP 0210 zīmoga Nr.017, Nr.019 un zīmoga Nr.023 nospiedumi ir izpildīti ar vienu un to pašu zīmoga klišeju. Tātad preču statuss „C” apliecināts ar oriģinālo muitas amatpersonu zīmogu.

Tieši uz to pašu strīdus CMR pamata, kā preces izvešanai no termināla izsniedza pieteicēja, strīdus preces no brīvās zonas teritorijas izvešanai ir izlaidusi arī Ostas policija.

[5.7] Taču lietā arī konstatēts, ka /*Nosaukums F*/ muitas formalitātes nav kārtojusi – preces nav deklarētas izlaišanai brīvā apgrozījumā un muitas rīcībā nav dokumentu, uz kuru pamata strīdus precēm varēja mainīt statusu no „N” uz „C”.

/*Nosaukums F*/ tiesai norādījusi, ka tai nav nekādu saistību ar strīdus pārvadājumiem, jo laika periodā no 2018.gada 3.septembra līdz 2019.gada 1.februārim konteineru piekabe /*Transportlīdzeklis F*/, šasijas numurs /numurs B/, valsts reģistrācijas Nr./numurs C/, bija iznomāta /*Nosaukums G*/. Savukārt vilcējs /*Transportlīdzeklis C*/, šasijas numurs /numurs D/, valsts reģistrācijas Nr./numurs A/, arī bijis iznomāts /*Nosaukums G*/ laika periodā no 2018.gada 10.decembra līdz 2018.gada 24.decembrim.

Liecinieks /*Persona C*/ tiesas sēdē liecināja, ka /*Nosaukums F*/ ir strādājis par autovadītāju kaut kad pirms astoņiem gadiem. No 2017.gada strādā uzņēmumā, kas saistīts ar ceļazīmēm. Kaut kad gadu atpakaļ viens paziņa ir palūdzis izpalīdzēt un aizvest konteineru uz ostu, aizbraucis, izkrāvis, atpakaļ ar tukšu mašīnu braucis. Neatceras, ka ostā kravu būtu ņēmis izvešanai. Lai gan šad un tad ir bijušas „haltūras”, arī uz ostu braucis. Nemācēja paskaidrot, kā viņa pases dati varēja būt reģistrēti Ostas policijā 2018.gada decembrī. Pasi nav pazaudējis, bet pases kopijas devis uzņēmumu, kuros strādājis, priekšniekiem. CMR neko pats nav rakstījis, tikai parakstījis. Tiesai uzrādot 2018.gada 18.decembra CMR LV-18121, to neatpazīna.

/*Persona D*/ tiesā liecināja, ka strādā par autovadītāju, konkrētus uzņēmumus nosaukt nevar, viņam piezvana, pasaka, kāda krava jāpaņem, mašīnā visi dokumenti, reizēm pat gadās, ka uzdevuma devējus nesatiek. Ir izrakstīta pilnvara, CMR, kur viss ir ierakstīts, no kurienes un uz kuriem krava jāved. Uz ostu ir braucis, orientējas ostas muitas formalitāšu kārtošānā, lai gan pats nemuito. To dara pārvadātāju uzņēmuma vadība. Kas ir konteineros iekšā, nezina, jo konteineri noplombēti. Par uzrādītajām 2018.gada 2.oktobra CMR b/n un 2019.gada 17.janvāra CMR LV-426 neko konkrēti pateikt nevar.

[5.8] Atbilstoši dienesta sniegtajai informācijai 2018.gada 2.oktobrī Rīgas brīvdostas MKP 0210 muitas zīmogs Nr.023 bija nodots amatpersonas /*Persona G*/ lietošanā, 2018.gada 18.decembrī muitas zīmogs Nr.017 nodots amatpersonas /*Persona F*/ lietošanā un 2019.gada 17.janvārī muitas zīmogs Nr.019 nodots amatpersonas /*Persona E*/ lietošanā.

Fakts, ka strīdus CMR būtu apzīmogojušas norādītās amatpersonas, lietā nepastiprinās.

/Persona G/ tiesas sēdē liecināja, ka 2018.gadā Rīgas brīvostas muitas punktā dienas maiņās nav strādājis, varbūt kādā nakts maiņā, bet naktī savukārt pieteicēja nestrādā. Muitas zīmogs nav nekāds personiskais zīmogs, tas ir muitas kontrolpunkta zīmogs, ar kuru var strādāt pat vairāki muitnieki. Zīmogu var paņemt jebkurš muitnieks, ar jebkuru numuru un nospiedumu atspiest žurnālā – ka tajā dienā ar to strādās. Tiesai uzrādot 2018.gada 2.oktobra CMR b/n, /Persona G/ kategoriski noliedza, ka uz CMR būtu viņa paraksts.

/Persona F/ arī noliedza, ka uz 2018.gada 18.decembra CMR LV-18121 būtu viņas paraksts.

/Persona E/ liecināja, ka tieši viņa maiņas laikā atklājies, ka no ostas teritorijas izvesta neatmuitota krava. Zīmogs viņam bijis divas maiņas. Kad tas viss atklājies, viņš ar vadību skatījies video ierakstu, kurā var redzēt, ka viņa zīmogs visu dienu stāv uz galda un neviens tam nepieskaras. Turklāt tieši tajā dienā viņš bijis norīkots uz fizisko kontroli. Bijis Pārtikas un veterinārā dienesta pieprasījums veikt narkotisko vielu bīstamo sastāvdaļu kontroli. Tajā dienā viņš pat nav saskāries ar preču statusa formēšanu. Maiņas vecākajam viņš jau otrajā dienā ir sniedzis paskaidrojumu. Noliedz, ka uz 2019.gada 17.janvāra CMR LV-426 būtu viņa paraksts.

[5.9] Tātad pārvadātājs /Nosaukums F/ noliedz piedalīšanos strīdus preču saņemšanā, konkrētās muitas amatpersonas neapstiprina savus parakstus uz strīdus CMR, autovadītāji /Persona D/ un /Persona C/ neapstiprina strīdus preču saņemšanu un nevar paskaidrot, kā viņu pases dati varēja būt reģistrēti SKLOIS sistēmā. Par notikušo dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvalde uzsākusi kriminālprocesu.

Taču, ņemot vērā konkrētos faktiskos apstākļus, ka pieteicēja ir izsniegusi strīdus preces kuģniecības līnijas norādītajai personai /Nosaukums F/, /Nosaukums F/ iebraukšanu un izbraukšanu no brīvostas teritorijas ir kontrolējusi Ostas policija, uz strīdus CMR preču statuss „C” ir apliecināts ar autentiskiem muitas zīmogiem, lietā izšķirams jautājums, vai pieteicēja ir atbildīga par muitas parādu.

[5.10] Tiesa atsaukusies uz Savienības Muitas kodeksa 79.panta 1.punkta „a” apakšpunktu, 2.punkta „a” apakšpunktu un 3.panta 1.punkta „a” apakšpunktu, lai pamatotu, kas ir uzskatāms par muitas parādnieku un lai izvērtētu pieteicējas norādīto, ka no pieteicējas puses prettiesiska darbība vai bezdarbība nav pieļauta, muitas parāds radies citu, dienesta nenoskaidrotu personu vainas dēļ, un pieteicēju nevar atzīt par muitas parādnieci.

[5.11] Tā kā Eiropas Savienības Tiesas līdzšinējā judikatūra veidojusies, dodot skaidrojumu Padomes 1992.gada 12.oktobra Regulas (EEK) Nr.2913/92 par Kopienas Muitas kodeksa izveidi normu piemērošanai, tiesa tāpat kā pieteicēja un atbildētājs atsaukusies uz to.

Izskatāmajā lietā strīdus preču izvešana no brīvās zonas teritorijas notikusi, izmantojot viltotus CMR ar apliecinājumu Savienības preču statusam, lai gan preču statusa maiņai muitā attiecīgi dokumenti netika iesniegti.

Tiesa atzina, ka tieši procedūras izmantotājam, kas ir galvenais atbildīgais Savienības Muitas kodeksa 96.panta 1.punkta izpratnē, ir jāizpilda pienākumi, kuri izriet no minētās procedūras izmantošanas, un viņam ir jāmaksā muitas parāds šī kodeksa 203.panta 3.punkta ceturtā ievilkuma izpratnē.

[5.12] Vērtējot pieteicējas atsauci uz Savienības Muitas kodeksa 116.panta 1.punkta „c” apakšpunktu, ka no ievedmuitas nodokļa summas atbrīvo taisnīguma dēļ, tiesa norādīja, ka vispārējās taisnīguma klauzulas mērķis ir aptvert izņēmuma situāciju, kādā ir deklarētājs salīdzinājumā ar citiem uzņēmējiem, kas veic tādu pašu darbību.

Šī vispārējā taisnīguma klauzula nozīmē, ka ir jāatlaiz ievedmuitas nodoklis, ja ir izpildīti divi nosacījumi, proti, pastāv īpaša situācija un nodokļa maksātājs nav pieļāvis acīmredzamu nolaidību vai izdarījis krāpšanu.

Izskatāmajā lietā tiesa nav konstatējusi, ka pieteicēja būtu atradusies kādā izņēmuma situācijā. Lietā nav konstatējama pieteicējas krāpniecība, taču lietas izskatīšanas gaitā tiesa nav guvusi arī apstiprinājumu, ka pieteicēja ar pienācīgu rūpību ir veikusi turpmāk minētās salīdzināšanas darbības un pārbaudi.

Tiesas ieskatā, pieņemot neprecīzi aizpildītu vai tik pat kā neaizpildītu CMR, kāda ir 2019.gada 17.janvāra CMR LV-426, pieteicēja nav veikusi precīzu preču izsniegšanu atbilstoši apstiprinājumam Nr.Z-2-LV, jo nav iespējams salīdzināt automašīnas vizītes datus ar faktu.

[6] Pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību par minēto spriedumu.

[7] Dienests paskaidrojumā pieteicējas apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu.

[8] Izskatījusi lietu apelācijas kārtībā, Administratīvā apgabaltiesa ar 2021.gada 9.jūnija spriedumu noraidīja pieteicējas pieteikumu. Pieteicēja par Administratīvās apgabaltiesas 2021.gada 9.jūnija spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību.

[9] Senāts vērsās Eiropas Savienības Tiesā, lūdzot tai sniegt Savienības Muitas kodeksa 214.panta 1.punkta un 215.panta 1.punkta, kā arī deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 1.punkta „b” un „c” apakšpunkta interpretāciju, lai noskaidrotu atļaujas veikt darbības brīvajā zonā turētāja pienākumu apjomu. Senāts arī lūdza Eiropas Savienības Tiesu sniegt tiesiskās paļāvības un *res judicata* principa interpretāciju, ņemot vērā izskatāmā strīda apstākļus.

Eiropas Savienības Tiesa 2025.gada 16.janvārī taisīja spriedumu lietā *BALTIC CONTAINER TERMINAL*, C-376/23, [ECLI:EU:C:2025:20](#).

Ar Senāta Administratīvo lietu departamenta 2025.gada 6.marta spriedumu lietā Nr.SKA-3/2025 atcelts Administratīvās apgabaltiesas 2021.gada 9.jūnija spriedums un lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai apgabaltiesai.

Senāts atzina, ka, apgabaltiesa nav pareizi piemērojusi Savienības Muitas kodeksa un deleģētās regulas 2015/2446 normas, kā arī attiecīgi nav pareizi novērtējusi lietas faktiskos apstākļus.

[10] Pieteicēja apgabaltiesai papildus sniegtajā paskaidrojumā norāda turpmāk minētos argumentus.

[10.1] Eiropas Savienības tiesa ir sniegusi pamatotas un motivētas atbildes uz visiem lietā uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem.

[10.2] Uzglabāšana brīvajā zonā tiek noslēgta ar jaunu muitas procedūru ārpus Savienības precēm, savukārt lietā uz CMR pavadzīmes ir spēkā esošs dienesta noteiktā veidā izdarīts manuāls muitas amatpersonas apliecinājums, ka strīdus precēm bija Savienības preču statuss, kas nozīmē, ka precēm nav nepieciešams piemērot nekādu muitas procedūru un tās jau atradās brīvā aprītē Eiropas Savienībā.

[10.3] Tieši dienesta muitas amatpersonas ir tās, kas veic preču statusa pārbaudi un ierakstus par tā izmaiņām, nevis pieteicēja. Pieteicējas ieskatā, atbilstoši Eiropas Savienības tiesas spriedumam un Senāta spriedumā konstatētajam, nepastāv strīds, vai pieteicējai bija pienākums un iespēja veikt jebkādu papildus pārbaudi pēc muitas amatpersonas veiktās preču statusa atzīmes uz CMR, kā arī pieteicējai nevar pārnest, ka tā nepārliicinājās par statusa maiņas atzīmju patiesumu.

[10.4] Informācija par administratīvā pārkāpuma lietu, kurā ir stājies spēkā pieteicējai labvēlīgs spriedums, ir sniegta lietas materiālos.

[10.5] Pieteicēja ir izpildījusi savus brīvās zonas turētāja pienākumu preču uzglabāšanas nodrošināšanai.

[11] Dienests papildus sniegtajā paskaidrojumā norāda turpmāk minētos argumentus.

[11.1] Īpašā muitas procedūra, konkrētajā gadījumā procedūra „uzglabāšana brīvajā zonā”, saskaņā ar Savienības Muitas kodeksa 215.pantu ir noslēgta tikai tad, kad precēm ir piemērota nākamā muitas procedūra. Izskatāmajā lietā Senāts pamatoti ir atzinis, ka no lietā esošajām CMR pavadzīmēm neizriet skaidra informācija ar to, kādā veidā uzglabāšanas brīvajā zonā īpašā muitas procedūra ir pabeigta.

[11.2] Senāts ir norādījis uz muitas dienestu tiesībām atcelt prasību par deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 1. un 2.punktā norādīto datu ietveršanu uzskaitē, tomēr izskatāmajā gadījumā dienests nav izmantojis deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 3.punktā paredzētās tiesības un prasības ietvert uzskaitē konkrētus datus.

[11.3] Dienesta ieskatā vienīgi pārbaudes apjoms atbilstoši Savienības Muitas kodeksa 214.panta 1.punktam, 215.panta 1.punktam un deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 1.punkta „b” un „c” apakšpunktam ir pietiekams, lai atzītu, ka īpašā procedūra „uzglabāšana brīvajā zonā” ir pabeigta pareizi, ja pārbaudē ir iegūta visa deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 1.punkta „b” un „c” apakšpunktā, kā arī 2.punktā minētā informācija un dokumenti, kas apliecina šādas procedūras pabeigšanu.

[11.4] „Statuss C” parādās vienīgi uz lietā esošajām CMR pavadzīmēm, bet citu pierādījumu, kas apliecinātu, ka preces pēc būtības bija ieguvušas Savienības preču statusu, lietā nav. Dienesta ieskatā konkrētajā gadījumā ieraksts „Statuss C” uz CMR pavadzīmēm nav parādījis tādu darbību rezultātā, ko var nosaukt par „pastāvīgu praksi” Eiropas Savienības Tiesas interpretācijā. Līdz ar to tiesiskās paļāvības principa īstenošanās konkrētajā gadījumā nav konstatējama.

[11.5] Eiropas Savienības Tiesa secināja, ka Savienības tiesības neliedz piemērot *res judicata* principu konkrētajā lietā, tomēr viennozīmīgi nepasaka, ka tas jāpiemēro arī konkrētajā gadījumā.

[11.6] Pieteicēja nav norādījusi, ka administratīvā pārkāpuma lietā būtu pārbaudīti un analizēti visi tie paši pierādījumi, kas ir iegūti šajā administratīvajā lietā, kā arī uz to pamata Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija izdarījusi pieteicējai labvēlīgus secinājumus.

[11.7] Pati pieteicēja nebija pietiekami rūpīga savu pienākumu izpildē, tādēļ ir atbildīga par radušos muitas parādu.

Motīvu daļa

[12] Rakstveida procesā pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir pamatota un pieteikums ir apmierināms.

[13] Ar Lēmumu pieteicējai ir noteikta atbildība par muitas parādu saskaņā ar Savienības Muitas kodeksa 79.panta 1.punkta „a” apakšpunktu un 3.punkta „a” apakšpunktu.

Savienības Muitas kodeksa 79.panta 1.punkta „a” apakšpunktā noteikts, ka attiecībā uz precēm, kam uzliekams ievadmuitas nodoklis, ievadmuitas parāds rodas, ja nav izpildīts kāds no pienākumiem, kas ir noteikts tiesību aktos muitas jomā attiecībā uz ārpussavienības preču ieviešanu Savienības muitas teritorijā, to izņemšanu no muitas uzraudzības vai šādu preču pārvietošanu, apstrādi, uzglabāšanu, pagaidu uzglabāšanu, pagaidu ieviešanu vai atsavināšanu minētajā teritorijā. Šā panta 3.punkta „a” apakšpunktā noteikts, ka panta 1.punkta „a” un „b” apakšpunktā minētajos gadījumos parādnieks ir ikviens persona, kam bija jāpilda attiecīgie pienākumi.

Konkrētajā gadījumā pieteicējai muitas parāds aprēķināts par preču izņemšanu no muitas uzraudzības, jo pēc tam, kad strīdus preces bija ievestas brīvajā zonā pieteicējas konteineru terminālī, tās tika izvestas no šīs teritorijas, nepiemērojot nākamo muitas procedūru. Muitas dienestiem netika nodrošināta iespēja uzraudzīt muitas procedūru – uzglabāšana brīvajā zonā –, jo īpaši attiecībā uz preču, kam šī procedūra ir piemērota, identifikāciju, muitas statusu un pārvietošanu.

[14] Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa pareizi noskaidrojusi lietas faktiskos apstākļus un, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu, apgabaltiesa pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai (sk. *šā sprieduma 5.1-5.9.punktu*) un to neatkārtoti.

Pārbaudot, vai konstatētajos apstākļos pieteicēja ir atbildīga par muitas parādu, apgabaltiesa konstatē turpmāk minēto.

[15] Lietā nav strīda, ka pieteicēja ir komersants, kas nodrošina preču uzglabāšanu brīvajā zonā, pamatojoties uz Atļauju. No pieteicējas pārstāvju rakstveida paskaidrojumiem un mutvārdu paskaidrojumiem Administratīvajā rajona tiesā, kā arī liecinieka /Persona B/ liecības apgabaltiesa pārliecinājās, ka pieteicēja nedarbojas kā deklarētājs, kurš ir tiesīgs kārtot muitas formalitātes sakarā ar brīvajā zonā ievesto preču statusa maiņu, deklarējot preces kādai muitas procedūrai, piemēram, izvešanai brīvam apgrozījumam. Muitas formalitātes kārtos konteinera kuģošanas līnija (šajā gadījumā /Nosaukums E/), preces saņēmējs vai pārvadātājs, kurš ierodas pēc precēm, lai tās izvestu no muitas brīvās zonas. Persona, kura vēlas izvest preces no brīvās zonas teritorijas, pie pieteicējas ierodas ar jau noformētiem dokumentiem, kas apliecina muitas dienestu un kuģošanas līnijas atļauju preču izvešanai. Dienests nav apšaubījis, ka preču izvešana no brīvās zonas notiek šādā kārtībā.

Apkopojot minēto personu paskaidroto, apgabaltiesa secina, ka tad, kad ar kuģi ostā ir ienācis konteiners, kuģošanas līnija to novieto pie pieteicējas brīvajā zonā. Kuģošanas līnija SKLOIS sistēmā norāda preču muitas statusu (šajā konkrētajā gadījumā tas bija statuss „N” – ārpuskopienas preces). Konteiners stāv brīvajā zonā tik ilgi, līdz kāds ierodas tam pakal ar atbilstoši noformētiem dokumentiem, kas apliecina to, ka precēm ir mainīts muitas statuss, piemēram, no statusa „N” (ārpuskopienas preces) uz statusu „C” (Savienības preces). Šie dokumenti var būt gan T2L dokuments, gan CMR ar muitas amatpersonas zīmogu un parakstu, un norādi „Statuss C”. Ja pie pieteicējas ierodas persona ar šādiem dokumentiem, pieteicēja uzskata, ka var paļauties, ka pirms tam ir tikušas veiktas muitas formalitātes, lai precēm mainītu statusu un preces varētu izlaist brīvā apgrozībā. Šīs muitas formalitātes veic vai nu kuģošanas līnija, vai preču saņēmējs, vai pārvadātājs. Preču muitas statusu no „N” uz „C” pieteicēja pati nemaina, tas tiek samainīts, veicot muitas procedūru, un pieteicējai nav iespējams redzēt šā statusa maiņu savā *Container Tracking* sistēmā. To, ka precēm ir mainīts statuss, pieteicēja savā sistēmā ievada, pamatojoties uz tai iesniegtajiem dokumentiem, pievienojot šos dokumentus sistēmas pielikumā. Pirms preču izsniegšanas no brīvās zonas konkrētam pārvadātājam kuģošanas līnija dod pieteicējai preču izsniegšanas rīkojumu, kas ir elektroniskā formā, norādot, kam preces būs jāizsniedz. Tad preču saņēmējs reģistrējas pieteicējas *prebooking* sistēmā, kur tas tiek sasaistīts ar konteinera numuru, automašīnas numuru, norādīti šoferi dati, kā arī norāda unikālo identifikācijas atļaujas numuru, ko pirms tam paziņojusi kuģošanas līnija. Tad pieteicējas sistēma generē PIN kodu, ar ko preču saņēmējs var iekļūt brīvajā zonā un saņemt preci.

Tādējādi lietā noskaidrojams, kādi pienākumi pieteicējai jāveic kā brīvās zonas termināla turētājam, kurš izsniedz ar „N” statusu ievestas preces, ko tas pieņēmis glabāšanā brīvajā zonā.

[16] Savienības Muitas kodeksa 214.panta 1.punkta pirmajā daļā noteikts, ka atļaujas veikt darbību brīvajā zonā turētājam ir pienākums veikt attiecīgu uzskaiti muitas dienestu apstiprinātā veidā. Saskaņā ar 214.panta 1.punkta otro daļu uzskaitē ietilpst informācija un dati, kas muitas dienestiem ļauj uzraudzīt attiecīgo procedūru, jo īpaši attiecībā uz preču, kam šī procedūra ir piemērota, identifikāciju, muitas statusu un pārvietošanu.

Šī pienākuma tvērums ir precizēts deleģētās regulas 2015/2446 178.pantā.

Deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 1.punktā noteikts, kāda informācija jāietver Muitas kodeksa 214.panta 1.punktā norādītajā uzskaites sistēmā, tostarp, „a” – attiecīgā gadījumā atsauci uz atļauju precēm piemērot īpašo procedūru; „b” – galveno atsaucē numuru (MRN) vai gadījumā, ja tāda nav, – citu numuru vai kodu, ar kura palīdzību iespējams identificēt muitas deklarāciju, ar kuru precēm piemērota īpašā procedūra, un gadījumā, ja procedūra ir noslēgta saskaņā ar Muitas kodeksa 215.panta 1.punktu, – informāciju par to, kādā veidā procedūra ir noslēgta; „c” – datus, kas ļauj nepārprotami identificēt tādus muitas dokumentus, kas nav muitas deklarācijas, jebkādos citus dokumentus, kas ir būtiski attiecībā uz īpašās procedūras piemērošanu precēm, un jebkādos citus dokumentus, kas ir būtiski attiecībā uz atbilstošo procedūras noslēgšanu; „f” – preču muitas statusu.

Deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 2.punktā noteikts, ka brīvajās zonās papildus 1.punktā norādītajai informācijai uzskaitē ietver: „a” – datus, kas identificē pārvadājuma dokumentus par brīvajās zonās ievestajām vai no tām izvestajām precēm; „b” – datus par tādu preču izmantošanu vai patēriņu, kuru laišana brīvā apgrozībā vai pagaidu ievēšana neizraisītu ievēdamas nodokļa piemērošanu vai tādu pasākumu piemērošanu, kas paredzēti kopējā lauksaimniecības vai tirdzniecības politikā, saskaņā ar Muitas kodeksa 247.panta 2.punktu.

Atbilstoši Savienības Muitas kodeksa 215.panta 1.punktam gadījumos, kas nav tranzīta procedūra, īpašā muitas procedūra ir pabeigta, kad precēm, kurām bijusi piemērota šī procedūra, tiek piemērota nākamā muitas

procedūra, tās ir izvestas no Savienības muitas teritorijas vai iznīcinātas, neatstājot pārpalikumus, vai kad no tām atsakās par labu valstij saskaņā ar 199.pantu.

[17] Īpašā muitas procedūra, konkrētajā gadījumā procedūra „uzglabāšana brīvajā zonā”, saskaņā ar Savienības Muitas kodeksa 215.pantu ir noslēgta tikai tad, kad precēm ir piemērota nākamā muitas procedūra.

Eiropas Savienības Tiesa ir atzinusi, ka Savienības Muitas kodeksa 214.panta 1.punkts un 215.panta 1.punkts, kā arī deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 1.punkta „b” un „c” apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka:

1) tie pieļauj, ka atļaujas veikt darbību brīvajā zonā turētājs savā uzskaitē reģistrē brīvās zonas īpašās muitas procedūras pabeigšanu attiecībā uz noteiktām precēm un saistībā ar to iekļauj vienīgi informāciju par CMR pavadzīmi, kura pievienota šīm precēm to izvešanas no attiecīgās brīvās zonas brīdī un kurā ietverta norāde par minēto preču muitas statusu, ko apliecina muitas zīmoga nospiedums un ko parakstījusi muitas dienesta amatpersona, ciktāl muitas dienesti ir atļāvuši šādu noslēgšanas kārtību saskaņā ar regulas 2015/2446 178.panta 3.punktu;

2) tie neprasa, lai atļaujas veikt darbību brīvajā zonā turētājs pārliecinās par šīs norādes patiesumu (*sprieduma lietā „BALTIC CONTAINER TERMINAL” 59.punkts*).

[18] Senāts šajā lietā norādījis, ka apgabaltiesai, izskatot lietu no jauna, jāņem vērā Eiropas Savienības Tiesas norādītais, ka CMR pavadzīmes, uz kurām ir ar roku izdarīta atzīme „status C”, ko apliecina muitas zīmoga nospiedums un ko parakstījusi muitas amatpersona, norāda, ka attiecīgo preču muitas statuss ir mainījies no „ārpussavienības preces” uz „Savienības preces”. Tomēr šajās pavadzīmēs nav pietiekami skaidras informācijas par to, kādā veidā uzglabāšanas brīvajā zonā īpašā muitas procedūra ir pabeigta.

No tā izriet, ka atsaucēs uz šādām pavadzīmēm iekļaušana atļaujas veikt darbību brīvajā zonā turētāja uzskaitē neatbilst deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 1.punkta „b” apakšpunktā paredzētajai otrajai prasībai uzskaitē iekļaut informāciju par veidu, kādā attiecīgā procedūra ir noslēgta, kā arī neatbilst minētās regulas 178.panta 1.punkta „c” apakšpunktā noteiktajai prasībai šajā uzskaitē ietvert datus, kas ļauj identificēt jebkādu dokumentus, kuri saistīti ar atbilstošo procedūras noslēgšanu.

Tomēr jāņem vērā – 178.panta 3.punktā paredzēts, ka muitas dienesti var atcelt prasību par konkrētu 178.panta 1. un 2.punktā norādīto datu ietveršanu uzskaitē, ja šādai atcelšanai nav nelabvēlīgas ietekmes uz īpašās procedūras izmantošanas muitas uzraudzību un kontroli (*sprieduma lietā „BALTIC CONTAINER TERMINAL” 54.–56.punkts*).

Eiropas Savienības Tiesa arī ir konstatējusi, ka deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 3.punktā nav paredzēta precīza kārtība, kādā muitas dienesti var atcelt pienākumu sniegt noteiktu šī panta 1. un 2.punktā paredzēto informāciju (*turpat, 66.punkts*). Savukārt Eiropas Savienības Tiesas ģenerāladvokāte /Persona A/ lietā *BALTIC CONTAINER TERMINAL* ir paudusi viedokli: tas, vai iedibinātā administratīvā prakse ir uzskatāma par tieši vai ar konkludentām darbībām izteiktu Valsts ieņēmumu dienesta atteikšanos (no uzskaites), ir faktisko apstākļu izvērtēšanas jautājums (*Eiropas Savienības Tiesas ģenerāladvokātes /Persona A/ (/Persona A/) 2024.gada 11.jūlija secinājumu lietā /Nosaukums B/, C-376/23, [ECLI:EU:C:2024:616](#), 46.punkts*).

Ievērojot minēto, apgabaltiesai jāpārbauda, vai dienests saskaņā ar deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 3.punktu ir atcēlis atļaujas veikt darbību brīvajā zonā turētāja pienākumu savā uzskaitē ietvert informāciju par veidu, kādā tikusi noslēgta brīvās zonas īpašā muitas procedūra, kā arī datus, kas ļauj identificēt jebkādu ar šo noslēgšanu saistītu dokumentu.

[19] Attiecībā uz Senāta uzdoto pārbaudi par to, vai muitas dienesti saskaņā ar deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 3.punktu ir atcēlušī pienākumu uzskaitē ietvert informāciju par procedūras pabeigšanas veidu un ar pabeigšanu saistīto dokumentu identificēšanu, pieteicēja pēc būtības apgalvo, ka strīdus situācijā tieši šāda atļauta kārtība ir tikusi iedibināta un praksē piemērota: preču statusa maiņu no „N” uz „C” pieteicēja savā uzskaitē reģistrēja, balstoties uz CMR pavadzīmi, uz kuras dienesta Muitas pārvaldes amatpersona bija izdarījusi atzīmi „Statuss C” un to apliecinājusi ar zīmoga nospiedumu un parakstu, un pieteicējas ieskatā šādos gadījumos citu

pierādījumu par statusa maiņu nemaz nav (un nevar būt), turklāt pieteicēja kā prakses pierādījumu ir norādījusi arī uz vairāku (papildus) CMR piemēriem, kuros statusa ieraksts ir veikts rokrakstā, vienlaikus uzsverot, ka dienests nav izdevis instrukcijas par citādu (piemēram, datordrukas) kārtību un nav pieteicēju informējis par prakses maiņu.

Vienlaikus pieteicēja uzsver, ka tieši dienests ir noteicis brīvās zonas uzskaites kārtību (Apliecinājumā preču uzskaitē brīvajā zonā Nr.Z-2-LV), ka muitas amatpersonas pašas veic statusa pārbaudi un izdara atzīmes par statusa izmaiņām (nevis pieteicēja), un ka šāda statusa maiņas atzīmēšanas prakse, pieteicējas ieskatā, turpinās arī šobrīd, tikai elektroniskā veidā pieteicējas uzskaites sistēmā; no tā pieteicēja izdara secinājumu, ka 178.panta 3.punktā paredzētā atcelšana (atļauja) ir konstatējama kā iedibināta administratīvā prakse (konkludentas darbības), un pieteicējai nevar pārņemt, ka tā nav veikusi papildu pārbaudi par muitas amatpersonas atzīmes patiesumu.

Savukārt dienests norāda, ka no CMR pavadzīmēm neizriet skaidra informācija par to, kādā veidā brīvās zonas īpašā muitas procedūra ir pabeigta, un ka atzīme „Statuss C” (kaut arī tā liecina par statusa maiņu) neļauj identificēt statusa maiņas iemeslu jeb tiesisko pamatu un tādējādi neļauj noteikt, kāda nākamā muitas procedūra faktiski ir piemērota; līdz ar to atsauces uz šādām CMR pavadzīmēm iekļaušana uzskaitē neatbilst 178.panta 1.punkta „b” apakšpunkta otrajai prasībai un 178.panta 1.punkta „c” apakšpunktam, un tieši šā iemesla dēļ dienests uzsver, ka izskatāmajā gadījumā tas nav izmantojis 178.panta 3.punktā paredzētās tiesības un konkrēto datu prasības uzskaitē nav atcēlis. Papildus dienests argumentē, ka ieraksts „Statuss C” parādās vienīgi lietā esošajās CMR pavadzīmēs, bet citu pierādījumu, kas apliecinātu, ka preces pēc būtības ir ieguvušas Savienības preču statusu, lietā neesot, tādēļ konkrētajā gadījumā nav konstatējama tāda pastāvīga prakse, uz kuru pieteicēja varētu balstīt tiesisko paļāvību.

[20] Dienests 2016.gada 19.maija Apstiprinājumā preču uzskaitē brīvajā zonā Nr. Z-2-LV (*lietas 1.sējuma 96.lapa*) ir noteicis, ka pieteicēja nodrošina preču elektronisko uzskaiti saskaņā ar deleģētās regulas 2015/2446 178.pantu un Savienības Muitas kodeksa 214.pantu, kā arī preču uzskaiti veic Ministru kabineta 2006.gada 17.janvāra noteikumu Nr. 60 „Preču uzskaites kārtība brīvajā zonā vai brīvajā noliktavā” paredzētajā kārtībā, vienlaikus paredzot muitas dienestiem tiešsaistes piekļuvi pieteicējas uzskaites sistēmai (*Timekļvietne C/*) gan preču, gan to pavaddokumentu uzskaitē.

Apstiprinājums pieteicējai uzliek pienākumu uzglabāt ievesto un izvesto preču transporta pavaddokumentu oriģinālus vai kopijas, paredz ikmēneša pārskata iesniegšanu par brīvajā zonā veiktajām darbībām ar precēm, kā arī satur vispārīgu brīdinājumu par muitas parāda rašanos, ja brīvajā zonā novietotās ārvalstu preces pazūd vai tiek patērētas/izmantotas pretēji normatīvajam regulējumam un iestāde nesaņem dokumentāri pamatotus paskaidrojumus.

No dienesta lēmuma par grozījumu izdarīšanu šajā apstiprinājumā (*lietas 1.sējuma 97.-98.lapa*) secināms, ka apstiprinājums ticis grozīts, lai izvairītos no informācijas dublēšanas muitas un termināļa datubāzēs, papildus paredzot izņēmumu dokumentu uzglabāšanai gadījumos, kad kravai ir noformēta deklarācija vai uzsākta muitas procedūra un piešķirts MRN.

No minētā apgabaltiesa secina, ka apstiprinājums pats par sevi fiksē, ka dienests ir prasījis veikt uzskaiti saskaņā ar deleģētās regulas 2015/2446 178.pantu, vienlaikus rakstveidā konkretizējot atsevišķus organizatoriskus pienākumus (piekļuve sistēmai, pavaddokumentu glabāšana, mēneša pārskati) un noteiktu dokumentu nedublēšanas izņēmumu MRN gadījumos, taču apstiprinājuma tekstā nav nepārprotamas norādes, ka dienests būtu atcēlis tieši 178.panta 1.punkta „b” apakšpunktā paredzēto prasību uzskaitē norādīt informāciju par procedūras noslēgšanas veidu vai 178.panta 1.punkta „c” apakšpunktā paredzēto prasību uzskaitē ietvert datus, kas ļauj identificēt dokumentus, kuri ir būtiski procedūras noslēgšanai.

Līdz ar to noskaidrojams, vai šāda atcelšana (178.panta 3.punkta izpratnē) lietā pierādāma ar dienesta iedibinātu un faktiski akceptētu praksi (tostarp, izmantojot piekļuvi sistēmai un konkrēto dokumentu aprites/atzīmju modeli), vai arī, kā uzskata dienests, šādas prakses akcepts nav konstatējams un pieteicējai tomēr bija jānodrošina uzskaitē identificējams pamats tam, kādā veidā brīvās zonas procedūra katrai konkrētai preču partijai tika pabeigta.

[21] Vērtējot dienesta 2019.gada 5.marta vēstules (*lietas 1.sējuma 38.–40.lapa*) pierādījuma nozīmi, apgabaltiesa norāda, ka dokumenta sagatavošanas laiks (pēc strīdus perioda) pats par sevi neizslēdz tā izmantošanu pierādīšanas procesā, ja tas satur ziņas par apstākļiem vai prakses elementiem, kas pastāvējuši arī iepriekš. Konkrētajā gadījumā minētā vēstule ir vērtējama kā pierādījums dienesta skaidrotajai statusa apliecināšanas kārtībai un dienesta redzējumam par kontroles mehānisma attīstību.

Minētajā vēstulē dienests informē par plānotajām izmaiņām Savienības preču muitas statusa apliecināšanā jūras pārvadājumos un pāreju uz elektroniskākiem risinājumiem. No vēstules satura kopsakarā ar citiem lietā esošajiem pierādījumiem var secināt, ka līdz iecerēto izmaiņu ieviešanai praksē statusa apliecināšanā tika izmantoti arī pavaddokumenti, uz kuriem muitas amatpersonas izdarīja attiecīgas atzīmes (tostarp par statusu).

Tomēr apgabaltiesas ieskatā šī vēstule pati par sevi neapliecina, ka strīdus periodā bija atcelta deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 1.punkta „b” un „c” apakšpunktā ietvertā prasība norādīt informāciju par procedūras pabeigšanas veidu un identificēt ar to saistītos dokumentus.

[22] Vērtējot, vai strīdus periodā dienests deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 3.punkta izpratnē bija atcēlis (tieši vai ar konkludentām darbībām) pienākumu uzskaitē ietvert informāciju par procedūras pabeigšanas veidu un ar to saistīto dokumentu identificējošos datus, apgabaltiesa ņem vērā šādus lietā esošus pierādījumus: pirmkārt, dienesta 2016.gada 19.maija Apstiprinājumu preču uzskaitē brīvajā zonā Nr.Z-2-LV un tā grozījumus, kuros noteikta uzskaites sistēmas izmantošana, pavaddokumentu glabāšana un dienesta tiešsaistes piekļuve uzskaitē; otrkārt, lietā pievienotās CMR pavadzīmes ar muitas amatpersonas izdarītu atzīmi par statusu un tās apliecinājumu ar zīmogu un parakstu; treškārt, pieteicējas sniegto preču kustības un dokumentu aprites shēmu terminālī, kā arī pieteicējas un dienesta paskaidrojumus par to, kādā kārtībā preces faktiski tika izsniegtas no brīvās zonas un kādi dokumenti šajā procesā tika pārbaudīti un saglabāti. Minētie pierādījumi vērtējami kopsakarā, lai noskaidrotu, vai uzskaitē un dokumentu aprītē strīdus periodā bija nodrošināta tāda izsekojamība, kas ļāva muitas dienestiem īstenot uzraudzību pār brīvās zonas procedūras pabeigšanu, un vai dienesta rīcība (tostarp uzraudzības īstenošana un kontroles organizācija) var tikt kvalificēta kā prasību atcelšana 178.panta 3.punkta izpratnē.

[23] Uz lietai pievienotajām CMR pavadzīmēm strīdus periodā ir izdarītas atzīmes „statuss C” (Savienības preču statuss), turklāt šīs atzīmes ir apliecinātas ar muitas iestādes oficiālo zīmogu un amatpersonas parakstu. Šādas atzīmes pēc savas būtības apliecina, ka muitas dienests preču izvešanas brīdī ir veicis pārbaudi un ir fiksējis preču muitas statusu. Tomēr, kā konkrētajā gadījumā uzsvēra arī Eiropas Savienības Tiesa (*sprieduma lietā „BALTIC CONTAINER TERMINAL” 54.punkts*), šādi noformēta pavadzīme nesatur pietiekami skaidru informāciju par to, kādā veidā uzglabāšanas brīvajā zonā īpašā muitas procedūra ir pabeigta, proti, šī informācija nav pietiekama, lai noskaidrotu procedūras pabeigšanas tiesisko pamatu tādā detalizācijas līmenī, kādu paredz deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1.punkta „b” un „c” apakšpunkts.

Līdz ar to šajā lietā izšķirošs ir nevis tas, vai atzīme „statuss C” apliecina preču statusa maiņu (to tā apliecina), bet gan tas, vai muitas dienests strīdus periodā bija atļāvis tādu brīvās zonas procedūras pabeigšanas reģistrēšanas kārtību, kurā termināļa uzskaitē procedūras pabeigšana tiek fiksēta, balstoties uz CMR pavadzīmi ar muitas amatpersonas apliecinātu statusa norādi, nepieprasot uzskaitē norādīt procedūras pabeigšanas veidu un ar to saistīto dokumentu identificējošos datus (piemēram, MRN vai citu identifikatoru). Veicot attiecīgo izvērtējumu, jāņem vērā Eiropas Savienības Tiesas norādīto (*sprieduma lietā „BALTIC CONTAINER TERMINAL” 66.-67.punkts*), ka deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 3.punktā nav paredzēta precīza atcelšanas (atļaušanas) forma, tātad arī pastāvīga administratīvā prakse, saskaņā ar kuru turētāja uzskaitē kā pietiekama tiek uzskatīta informācija par CMR ar muitas apliecinātu statusa norādi, var nebūt pretrunā ar 178.panta 1.punkta „b” un „c” apakšpunktu un 3.punktu, ja šādas prakses pastāvēšana konkrētajā gadījumā tiek pierādīta.

[24] Lai izvērtētu, vai strīdus periodā faktiskajā uzskaites un kontroles modelī bija nodrošināta tāda izsekojamība, kas muitas dienestiem ļāva uzraudzīt brīvās zonas procedūras pabeigšanu (un līdz ar to arī spriest par deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 3.punkta piemērošanu praksē), apgabaltiesa vērtē lietā esošās izdrukas no pieteicējas elektroniskās uzskaites un izsekošanas sistēmas (*/Tīmekļvietne C/*), kā arī šīs sistēmas piekļuves žurnālu. No minētajām izdrukām izriet, ka pieteicējas sistēmā tiek fiksēti preču (konteineru) kustības notikumi brīvajā zonā (tostarp izsniegšana/izvešana), pie katra notikuma norādot identifikācijas datus un atsevišķus uzskaites laukus, kas attiecas uz preču statusu un pavaddokumentu apriti. Tādējādi sistēma funkcionē kā centrālais instruments, kurā

pieteicēja reģistrē preču uzglabāšanas brīvajā zonā gaitu un izsniegšanas faktu, vienlaikus sasaistot attiecīgo izsniegšanu ar pavaddokumentu (piemēram, CMR) un tajā izdarītajām atzīmēm (piemēram, statusa norādi).

Vienlaikus sistēmas piekļuves žurnāls apliecina, ka dienestam bija izveidota un faktiski izmantota piekļuve šai uzskaites sistēmai: žurnālā ir fiksēti dienesta lietotāju pieslēgumi un darbības sistēmā, tostarp piekļuve dokumentu un attēlu sadaļām, atverot konkrētus pievienotos failus. Šie dati apstiprina, ka dienestam piekļuve pieteicējas uzskaitē nebija tikai formāli paredzēta Apstiprinājumā, bet bija arī praktiski nodrošināta tādā apjomā, kas ļāva iepazīties ar pievienotajiem dokumentiem un izdarīt pārbaudi par to, kādi pavaddokumenti pie konkrētās preču vienības ir saglabāti sistēmā. Apstākļi, ka atsevišķi piekļuves žurnālā norādītie datumi var būt fiksēti pēc strīdus perioda, pats par sevi neizslēdz šo pierādījumu izmantošanu, jo tie norāda uz sistēmas funkcionalitāti un dienestam reāli piešķirto piekļuves mehānismu, kā arī uz to, ka sistēmā tiek glabāti un ir pārskatāmi ar konkrētām precēm saistītie dokumenti.

Tomēr apgabaltiesa uzsver, ka izdrukas no uzskaites sistēmas, tāpat kā piekļuves žurnāls, pašas par sevi vēl neatbild uz izšķirošo jautājumu par to, vai uzskaitē bija identificējams procedūras pabeigšanas veids un ar pabeigšanu saistīto dokumentu identificējošie dati deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 1.punkta „b” un „c” apakšpunkta izpratnē. Minētie pierādījumi primāri apliecina, ka, pirmkārt, preču izsniegšana no brīvās zonas tika reģistrēta elektroniskā vidē un sasaistīta ar pavaddokumentu apriti, un, otrkārt, muitas dienestam bija iespēja šos ierakstus un pievienotos dokumentus pārskatīt tiešsaistē. Tādēļ šie pierādījumi ir vērtējami kopsakarā ar pārējiem lietā esošajiem pierādījumiem un procesa dalībnieku paskaidrojumiem, lai noskaidrotu, vai strīdus periodā uzskaites sistēma un dokumentu aprīte faktiski nodrošināja pārbaudāmību ne tikai par statusa norādi izvešanas brīdī, bet arī par to, uz kāda tiesiska pamata (ar kādu procedūru un ar kādu to identificējošu dokumentu) brīvās zonas procedūra katrā konkrētajā gadījumā tika pabeigta, un vai dienesta rīcība šādos apstākļos var tikt kvalificēta kā prasību atcelšana deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 3.punkta izpratnē.

[25] No lietā esošajām izdrukām no pieteicējas elektroniskās uzskaites un izsekošanas sistēmas (*Tīmekļvietne C*) izriet, ka sistēmā tiek reģistrēti konteineru aprītes notikumi brīvās zonas teritorijā, tostarp preču izsniegšana/izvešana, un pie attiecīgajiem ierakstiem ir iespējams pievienot pavaddokumentus (tostarp CMR kopijas) kā pielikumus. Sistēmas loģika un izdruku saturs apliecina, ka termināļa uzskaites modelī izsniegšanas fakts praktiski tiek sasaistīts ar dokumentu apriti – proti, izvešanas brīdī sistēmā tiek fiksēts notikums un pievienots (vai ir pieejams) dokuments, uz kura pamata izsniegšana veikta. Vienlaikus sistēmas piekļuves žurnāls apliecina, ka dienestam bija izveidota piekļuve uzskaitē un dokumentu sadaļām, tātad dienests varēja pārliicināties, kāda veida dokumenti tiek pievienoti pie konkrētām preču vienībām un kā uzskaites sistēmā tiek fiksētas ar preču izsniegšanu saistītās darbības un to pamatojošie dokumenti. Šis apstākļi pats par sevi vēl nenozīmē, ka dienests būtu formāli atcēlis 178. panta 1. punkta „b” un „c” apakšpunktā prasīto informāciju, taču tas ir nozīmīgs, vērtējot, vai dienests zināja par faktiski izmantoto dokumentēšanas modeli un to pieļāva kā uzraudzības instrumentu.

Minēto apstiprina dienesta 2020.gada 24.aprīļa atbilde Nr. 22.12.2-1/1585 uz tiesas pieprasījumu, kurā dienests, skaidrojot Savienības preču statusa apliecināšanas praksi jūras pārvadājumos, norāda, ka līdzšinējā kārtībā Savienības preču statusa apliecināšana praksē ir tikusi sasaistīta arī ar manuālām atzīmēm uz pavaddokumentiem, tostarp uz CMR kopijām, kurās tika izdarīts ieraksts „Statuss C” un tas tika apliecināts ar muitas iestādes zīmoga nospiedumu un muitas amatpersonas parakstu. Tādējādi pats dienests ir atzinis, ka manuāli apliecinātas statusa atzīmes uz pavaddokumentiem nav bijušas nejaušs vai izolēts gadījums, bet gan praksē izmantots un dienesta funkcionāli pamanīts kontroles elements.

Tas ir būtiski tieši deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 3.punkta kontekstā: ja muitas dienests izvēlas organizēt uzraudzību tā, ka preces no brīvās zonas tiek izsniegtas, balstoties uz muitas amatpersonas apliecinātu dokumentu (un šis dokuments terminālī tiek saglabāts/ir pieejams uzskaitē), tad tas ir uzraudzības modelis, kurā procedūras noslēgšanas kontrole tiek īstenota nevis tikai caur MRN atspoguļojumu termināļa uzskaitē, bet caur dienesta paša veiktu apliecinājumu un dokumenta apriti.

Šajos apstākļos apgabaltiesa vērtē, vai dienesta rīcība, apstiprinot uzskaites modeli ar tiešsaistes piekļuvi, nepārtraucot preču izsniegšanu situācijās, kad uzskaitē kā pamatojošs dokuments tiek pievienota CMR ar dienesta amatpersonas apliecinātu statusa norādi, un pieļaujot, ka termināļa uzskaitē procedūras pabeigšanas pamatojums

tiek fiksēts ar šādu dokumentu, var tikt kvalificēta kā 178.panta 3.punkta izpratnē veikta prasību atcelšana ar konkludentām darbībām.

Ņemot vērā, ka 178.panta 3.punktā nav noteikta precīza „atcelšanas” forma, izšķiroši ir tas, vai dienesta organizētais un pieļautais modelis objektīvi nodrošināja muitas uzraudzību un kontroli, un vai termināļa uzskaitē dienestam ļāva izsekot izsniegšanas pamatojumam tādā veidā, kādu dienests konkrētajā laikā faktiskajā uzraudzībā izmantoja.

Apgabaltiesa atzīst, ka konkrētajā lietā konstatētais pierādījumu kopums norāda uz pastāvīgu un dienesta akceptētu kontroles praksi, kurā brīvās zonas procedūras pabeigšanas fiksēšana termināļa uzskaitē tika pieļauta, balstoties uz pavaddokumentu ar dienesta amatpersonas apliecinātu statusa norādi, pat ja šāds dokuments pats par sevi parasti nedod pilnu informāciju par procedūras pabeigšanas tiesisko mehānismu tik detalizētā veidā, kā to paredz 178.panta 1.punkta „b” un „c” apakšpunkts. Proti, dienests šajā modelī pats ir izvēlējis kontroles kritēriju – amatpersonas apliecinātu statusa norādi uz konkrētā dokumenta, kas terminālī tiek saglabāts un ir pārskatāms. Ja dienests šādu kārtību uzskatītu par nepieļaujamu no uzraudzības viedokļa, tas, izmantojot apstiprinājumā paredzēto tiešsaistes piekļuvi un uzraudzības pilnvaras, varēja prasīt uzskaitē norādīt procedūras noslēgšanas veidu un ar to saistītos dokumentu identifikatorus vai apturēt preču izsniegšanu, līdz šāda informācija tiek nodrošināta. Šādas rīcības neesība kopsakarā ar dienesta amatpersonu apliecinājumiem uz dokumentiem un dienesta paša skaidrojumu par šādas prakses pastāvēšanu ļauj secināt, ka strīdus periodā dienests faktiski pieļāva procedūras pabeigšanas dokumentēšanu termināļa uzskaitē šādā veidā. Līdz ar to pieteicējam nevar pārmet, ka tā uzskaitē nav norādījusi papildu identifikatorus, ja dienests bija iedibinājis un pieļāvis kontroles modeli, kurā par pietiekamu uzraudzības elementu tika uzskatīts amatpersonas apliecinājums uz pavaddokumenta un šī dokumenta pieejamība uzskaitē.

[26] Papildus minētajam apgabaltiesa ņem vērā Senāta norādījumu izvērtēt *res judicata* principa ietekmi, ja administratīvā pārkāpuma lietā ar spēkā stājušos spriedumu ir atzīts, ka pieteicēja nav pārkāpusi muitas procedūras noteikumus.

No Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2021.gada 5.februāra sprieduma lietā Nr.1A30024020 izriet, ka tiesa, vērtējot tos pašus faktiskos apstākļus, ir atzinusi par nepamatotu secinājumu, ka pieteicēja būtu izlaidusi preces no brīvās zonas pirms nākamās muitas procedūras piemērošanas, un ir norādījusi, ka CMR pavadzīme ar atzīmi „status C”, kas apstiprināta ar muitnieka spiedogu un parakstu, ir pietiekams pamatojums tam, ka precei piemērota nākamā muitas procedūra. Tāpat tiesa ir norādījusi, ka dienests nav varējis pamatot pieteicējas pienākumu papildus amatpersonas apliecinājumam pārbaudīt citas ziņas par statusa maiņas pamatotību. Tā kā šie secinājumi attiecas uz tiem pašiem faktiskajiem apstākļiem un pēc būtības pārklājas ar šajā lietā vērtējamo pienākumu izpildes jautājumu, apgabaltiesa tos ņem vērā kā papildu argumentu, kas nostiprina atziņu par pieteicējas rīcības atbilstību dienesta pieļautajam kontroles modelim.

[27] Apkopojot iepriekš izdarītos secinājumus, apgabaltiesa atzīst, ka izskatāmajā lietā ir nozīme diviem savstarpēji saistītiem apstākļiem. Pirmkārt, vērtējot pieteicējas pienākumus brīvās zonas turētāja statusā un dienesta uzraudzības modeli, tiesa ir konstatējusi apstākļus, kas ļauj izdarīt secinājumus par deleģētās regulas 2015/2446 178.panta 3.punkta piemērošanu praksē, proti, dienests strīdus periodā pieļāva tādu procedūras pabeigšanas fiksēšanas kārtību termināļa uzskaitē, kur izsniegšanas pamatojums faktiski balstījās uz pavaddokumentu (CMR) ar dienesta amatpersonas apliecinātu statusa norādi, neuzstādot prasību uzskaitē norādīt procedūras pabeigšanas veidu un ar to saistīto dokumentu identifikatorus katrā gadījumā. Otrkārt, nevar atstāt bez ievēribas arī administratīvā pārkāpuma lietā ar spēkā stājušos spriedumu nodibināto juridisko novērtējumu par tiem pašiem faktiskajiem apstākļiem un to pašu pamatjautājumu – vai pieteicēja ir pārkāpusi muitas procedūras noteikumus, izlaižot preces no brīvās zonas.

[28] Ievērojot minēto, apgabaltiesa atzīst, ka pārsūdzētais lēmums nav pamatots un ir atceļams.

[29] Pieteicēja ir samaksājusi valsts nodevu 30 *euro* apmērā par pieteikumu par lietas ierosināšanu tiesā un valsts nodevu par apelācijas sūdzību 60 *euro*. Ņemot vērā, ka pieteikums ir apmierināms, atbilstoši Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmajai daļai no atbildētāja par labu pieteicējai piespriežama samaksātā valsts nodeva 90 *euro* apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 307., 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

apmierināt SIA „Baltic Container Terminal” pieteikumu;

atcelt Valsts ieņēmumu dienesta 2019.gada 19.jūlija lēmumu Nr.30.1-22.9/3344 no tā pieņemšanas dienas;

piespriest no Latvijas Republikas par labu SIA „Baltic Container Terminal”tās samaksāto valsts nodevu 90 *euro* apmērā, atlīdzinot to no Valsts ieņēmumu dienesta budžeta līdzekļiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente

Tiesnese

Tiesnesis

A.Šteinberga

L.Hāzenfuse

V.Poķis